מעשר בהמה כו'. בכבשים ובעזים. כלומר ומוהג בכבשים ועזים: **חדש.** שנולדו לאחר מלוא: **ישן.** שנולדו קודם מלוא: **ואין מתעשרין חדש וישן מזה על זה.** כדמפרש בגמרא: **גמ' לימא מתני'.** דקתני מוהג במועה למרך: **מעשר הגן.** פירוש הגן בדקמרינן בפ"ק דקדושין (דף ח.) כל מלוה שהיא מוכח מקרא לימה מוהג בלא למרך: **ליקרב.** לשון קדום ומתני' דקתני מוהג ליקדש מקמר ומפרש מסמוך למתי שלמתא קדוש: **דיקא נמי.** דל"ע מהקרבה הוא דקממעט לה מדכתיב הס"ס למילתיה מוהכתם שמה להיינו הקרבה: **במומו.** דימתין עד שיומם [ב] ומוכלן מעשר בהמה בין הס בין בעל מום דבעלים הוא ללא למכתן קרא לליתניה לכהן: **בדרב הונא.** דמתר לקמן בהלי פירקין (דף נח.): **גזירה משום יתום.** ה"ג גזרה משום יתום שלא יבניס יתום לדיר להתעשר דמתר בתמני' [ג]הכל נכנסים לדיר להתעשר מוך מכלאים וטריפה ויולא דופן ומחוסר זמן ויתום ולהבי נקט לה הוא יתום טפי מכל הני משום דהתם גבי משום יתום שייך למיתר ללא לקוח ויתום לקמן בהלי פירקין יתום שמתה אמו בשעת לידה זה פירש למיתה וזה פירש לחייס: **מיקרא נמי.** דכתיב קיים נגזור משום יתום: **אלא.** להבי לא בזרינן בזמן בית המקדש לתפשר בהכרזת ב"ד שלא יבניס מדס יתום לדיר להתעשר הילכך המילדנא נמי ליפרכו ותפשר בהכרזה: **משום תקלה.** דתין לנו על מה להקריב ולריך לשהויי עד שיומם ותתי בית לידי תקלה דביזה ועבודה זו שוטנו בלא מום: **ואין מחרימין.** דתתר הויל קדש להקדש לכתחיל כל מרס קדש קדשים וגו': **תיעקר.** ללא ליתי בא לידי תקלה: **מתה מאיליה.** בשעה: **בכור בדידן תליא.** בשמיה: **הכי קאמר.** הכי פרכינן הוה"ל ותיימת לתקלה לבניהו לתודנייהו לתימהות לעובדי כוכבים כי היכי דתיהוי יד עובד כוכבי' בשמע ולא ליתי לידי בכורה:

מעשר [ג]א**בהמה נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין אבל לא במוקדשים ונוהג בבקר ובצאן ואין מתעשרין מזה על זה בכבשים ובעזים ומתעשרין מזה על זה בחדש ובישן ואינן מתעשרין מזה על זה שהיה בדין ומה אם החדש והישן שאינן כלאים זה בזה אינם מתעשרין מזה על זה בכבשים ועזים שהן כלאים זה בזה אינו דין שלא יהו מתעשרין מזה על זה ת"ל** [א]**וצאן** [ג] **משמע כל צאן אחד: גמ' לימא מתני' דלא כרבי עקיבא דתניא רבי עקיבא אומר יכול יעלה אדם מעשר בהמה מחוצה לארץ ויקריבנו ת"ל** [ב]**והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן ממקום שאתה מעלה מעשר דגן אתה מעלה מעשר בהמה וממקום שאי אתה מעלה מעשר דגן אי אתה מעלה מעשר בהמה אפי' תימא ר' עקיבא כאן ליקרב כאן ליקדש דיקא נמי דקא נסיב לה תלמודא והבאתם שמה שמע מינה** [ב] **אי הכי מאחר שאינו קרב אמאי קדוש לנאכל במומו לבעלים: בפני הבית ושלא בפני הבית: אי הכי אפי' האידנא נמי כדרב הונא דאמר רב הונא** [ג]**גזירה** [ג] **משום יתום אי הכי מעיקרא נמי לא אלא אפשר בהכרזה הכא נמי אפשר בהכרזה אלא אמר** [ד] **רבה משום תקלה ומנא תימרא דחיישינן לתקלה** [ג](**דתנן**) [ד]**ב**אין מקדישין ואין מעריכין ואין מחרימין בזמן הזה ואם הקדיש והעריך והחרים בהמה תיעקר פירות בכות וכלים ירקבו מעות וכלי מתכות יוליך לים המלח ואיזהו עיקור נועל דלת בפניה והיא מתה מאיליה אי הכי בכור נמי לא ליקדש בכור בדידן תליא מילתא** [ה] **ברחם קדוש הכי קאמר ליקנינהו לאודנייהו לעובדי כוכבים דלא ליקדש מעיקרא אפשר**

מעשר בהמה כו'. ככל מקום רגיל להזכיר בכור ומעשר ופסח שנוין במתנותיהן [ו]להכי תנא [ו] מעשר מגד בכור ופסח דניפיקי מיניה מנא דפסחים: **נוהג בארץ ובחוצה לארץ.** הא למדרי' בריש שילוח הקן (חולין דף קלא:) דכל היכא דתנא בתרך ובמוקה לתרך שלא לנוכך לנד מרמתים הגז היינו דהכא דתנן בהדיא מכילתא מכל הכא לנוכך הוא: **רבי עקיבא אומר יכול יעלה אדם מעשר כו'.** בתמוהה נסוף מלו קדשים (דף כא:) קתמר נמי רבי עקיבא הכי דבכור הבא מחוקה לתרך [ז] מילו קרב [ח]למוקי הסם מתני' דמס' חלה (פ"ד מי"ח) דבן [ט] מנטיגונוס העלה בכורות מבבל ולא קבלוס ממנו כר' עקיבא: **כרב הונא דאמר רב הונא גזירה משום יתום.** דרב הונא (דף נח:) כילד מעשרן לקמן בפירקין (דף נח:) כילד מעשרן ושם לא שייך למיגזר משום בלאים וטריפה ויולא דופן מבל כלן שייך למיגזר משום הבא כמו משום יתום בלא מיידי דנקט רב הונא הסם נקטה הכא ומיהו תימה בלא נקט לקוח ויתום בלבקט הסם לכך נראה לי לפרש דנקט הכא דוקא יתום דטעו ביה טפי מבאחריני משום בלא נקיט [י] דיתום נמי לא משכחת ליה בלא בזה פירש למיתה וזה פירש לחייס:

אלא [ו] **משום תקלה.** משמע הכא בלאין מעשר בהמה נוהג בזמן הזה והקשה ר"ת בפרק בתה בהמה יולאה (שבת נד:) [יא]דרבי בלעזר בן עזריה הוה מעשר תריסר בלפי עבלי מעדייה בכל שתא ובלחר המוכרן היה לרבן יוחנן בן זבאי [יב]משום בשיל היה לחמר מוכרן ובחריו רבן במליאל ובימי רבן במליאל מנו אם ר' בלעזר בן עזריה בשיל בדאי בפרק תפלת השחר (ברכות דף כז:) ובן י"ח שנה היה ואין לפרש בלל לתיירי בעיטור שנותנין למלך בתו מרגוזת ודוחק נמי לפרש דתפוטרופוס היה לו בשהוא בטן שהיה מעשר ב"ב בסמוך למורבן [יג]: **ואין מחרימין בזמן הזה.** תפילו למ"ד (ערכין דף בט.) שתם מרמיס לבהניס לפני במפרש לבהניס מיבא למיגזר משום תקלה בבל זמן שהם בין בעליס הרי הן הקדש בדאיתא בגיטין בל פסולי המוקדשין (דף לב.) ובפ"ק דע"ז (דף יג.) פרש"י דקשבר שתם מרמיס לנדק הבית [יד] ותי שמי בדפרי' והא דאמר עולה בערבין בסוף פרק המקדיש שדהו (דף בט.) מי הותי התם הוה יהיבנא בולהו [טו] לבהן דקשבר שתם מרמיס לבהניס גבי ההוא גברא דמחרימנהו לעבדיה יש לחלק דהיינו במקרקעי דבלתו הבי מקשה ר"ת רב יהודה דשבר התם שתם מרמיס לנדק הבית היבי שרי התם ע"י פדיים דליתקול מרבע זוזי ושדי בנהרא ותומר רבינו תם דהתם במקרקעות דמי שתרת לה מיסור עולה ב"ש דלתתי לידי תקלה טפי ומיהו קשה דמשמע התם דלייבי במטלטלין דפריך עלה מהא דתניא דחין שדה מרמיס עובא מלא בזמן שהיובל עובא ומשני הא במקרקעי הא במטלטלי וי"ל דמקרקעי תולה לחרך קרי מטלטלי בדמסיק התם דבמטלטלי דמו ותע"ג דקאמר והא מעשה דפומבדיתא במקרקעי נמי הוה משמע מדקאמר נמי דהוה במקרקעי ובמטלטלי מ"מ לא המיר בלא מקרקעי לבד ולל בבן דיתה השתא תבא זה פשיטא ליה להש"ס דבקרקעי נמי הוה עובדא דמי לא הוה התם בלא מטלטלי לא הוה שרי לה [טז]: **מעות וכלי מתכות יוליך הנאה לים המלח.** משמע דוקא ליה המלח ולא שני בשאר נהרות וכן משמע בפרק בל שעה (פסחים דף בח.) דבשאר נהרות בעיא שתיקה אבל ליה המלח מטיל בעיניה וכן [יז] בעלמא הפרים מעות לגזילותו ומת תמרינן יוליך הנאה ליה המלח ותימה דבהסוא עובדא דערבין (דף בט.) קתמר שקיל תרבע זוזי ושדי בנהרא וכן ביומא בפרק הוליחו לו (דף נה:) קתמר ושקול תרבעה זוזי ושדי בנהרא ולידך ליפמרו ושמע התם תייבי על ידי שתיקה ועבשיו בשתם בח לתלג ברס רבעי תו נטע רבעי לריך לשתוק הנהו זוזי [יח] ומתלג עלייהו ושדי בנהרא: **ואי** זהו עיקור נועל דלת בו'. בבבור בזמן הזה לא הוי שרינן למיעבד הבי דלא מיבעיא ישראל שיש לו לקייס מלות נתינה [יט]ולהתתין לבהן שילבו לפני' יומר משבשיס יום בדקה ותמשיס בנהה להתן (בעיל דף בו:) עד במה חייב ליטפל היינו לפני' בח בהן לבבנו תוך הזמן הזה בדקתני תמר לו בהבן בתוך הזמן תנהו לי הרי זה לא יתן [יט] לית בהן לבונתו לבישה לבא מיסתמיט בשום דוכתא למתני הבי גבי בבור ולעיל (דף לה.) תנן בזבר של רחלים זבן ושערו מדולדל משמע שהיו רגילין להמתין עד שיפול בו מום ויש לחלב בין בבור למקדיש בזמן הזה דבבור בשרי בשפילת מום בלא בלא פדיים ליבא הפסד קדשים שם היה בונסו לבישה שבל מקדיש לפני' נפל בו מום לא שרי בלא פדיון ומי פריך ליה מיבעי' [יט] להשליך הדמים לשיבוד הילבך בשבונסו עבשיו לבישה אין בהן הפסד קדשים:

מסורת הש"ס

גמ' ג)(זקלים ז:) **ב)**[נקמן מ: ע"ש] **ג)**[ל"ל דתנא] **ד)**ע"ז יג. יומל סו. זקלים יג: **רש"י ה)**(נקמן מז.) **תוס' ו)**ל"ל והבל ל"ק **ז)**ומוקי ל"ק **ח)**ל"ל שהיה **ט)**[וע' תוס' שבת נל: ד"ה הוה ותוס' ביבה בב. ד"ה מלינר וכו' משם בלורת שקיומו לשומן שני מירולין שבטלו בהן וע"ע תוס' ע"ז יב. ד"ה אין ותוס' יומל סו. ד"ה אין] **י)**[וע' היטב תוס' ע"ז יג.] **יא)**ל"ל והלמתין עד שיחמין לו בהן שילבו לבבלו בי' ל"ק

הגהות הב"ח

(ג) **גמ' מרחם** קדוש:

תורה אור

גמ' א) וְכָל מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיי: (ויקרא ס, לב)

ב) וְהֲבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֶת מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וְאֶת תְּרוּמַת יֶדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם וּבְכֹרֹת בְּקַרְכֶם וְצֹאנְכֶם: (דברים יב, ו)

שיטה מקובצת

ג) כל משמע צאן: **ב)** תי' אי הכי נמחק: **ג)** גזירה משום לקוח גזירה משום יתום רש"י ותוס' גרסי משום יתום: **ד)** אמר רבא משום: **ה)** ואוכל מעשר אות ך' נמחק: **ו)** להכי תנא הכא מעשר: **ז)** לארץ דאינו קרב: **ח)** אנטינוס אות ג' נמחק: **ט)** בקיאי ביה אינשי [דלא] משכחת לה אלא: **י)** אלא אמר רבא משום: **יא)** יוצאה אסרינן: **יב)** הבית ואין צריך כדפי': **יג)** כולהו לכהנים דקסבר: **יד)** וכן במעילה ובנזיר המפריש מעות: **טו)** זהו דתמלל עלייהו: **טז)** שרי הכהן לכונסו: **יז)** מיבעי ליה להשליך:

מסכת עוקצים

פרק ג' משנה ט'

חֵלֶב בְּהֵמָה טְהוֹרָה, אֵינוֹ מִטַּמֵּא טֻמְאַת נְבֵלוֹת, לְפִיכָךְ הוּא צָרִיךְ הֶכְשֵׁר. חֵלֶב בְּהֵמָה טְמֵאָה, מִטַּמֵּא טֻמְאַת נְבֵלוֹת, לְפִיכָךְ אֵינוֹ צָרִיךְ הֶכְשֵׁר. דָּגִים טְמֵאִים וַחֲגָבִים טְמֵאִים, צְרִיכִין מַחֲשָׁבָה בַּכְּפָרִים:

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"י מהלכות בכורות הל' ב סמג עשין ביב:

ב ב מיי' פ"ח מהלכות ערבין הלכה ח:

פניני רש"י

אין מקדישין. שום דבר שתתם הקדש לנדק הבית ואין להן תקנה: (יומא סו.)

ואין מחרימין. הקבר תתם מרמיס לנדק הבית דפלוגתא היא [בערבין] (דף בח:)... (ע"ז יג.)

נועל דלת בפניה. ואין לה מה מאבל ותמות: (ע"ז יג.)

רבינו גרשום

פרק תשיעי

שלא בפני הבית. לאחר תורבן הבית: ממקום שאי אתה מעלה מעשר דגן. מחוצה לארץ לארץ וכל היבא דכתיב מעשר ותרומה באוריית' משמע בדגן שבארץ דסמיך ליה ארצם או נחלה כגון בי את מעשר בני ישראל אשר יריבו נתתי ללוים על בן אמרתי להם בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה. וכגון בי תבלה לעשר וגו' השקיפה וגו' אי אתה מעלה מעשר בהמה ומתניתין דקתני נוהג בארץ ובחוצה לארץ: אפי' תימא ר' שמיר בא ליברב באן ליקדש. האי דקאמר רבי עקיבא אי אתה מעלה מחוצה לארץ ליקרב קאמר אבל מיקדש קדיש אפי' בחוצה לארץ: דיקא נמי. דיקא ליקרב קאמר דכתיב והבאתם ומהקרבה הוא דמעטיה אבל מקדושה לא: לנאבל במומו. ולא בשהוא תם: אי הבי אפי' האידנא נמי. בזמן הזה יהא נוהג: גזירה משום יתום. שלא יבניסו לדיר להתעשר ולאו בר עשורי הוא בדתנן במתניתין: מעיקרא נמי. בפני הבית נמי לא משום יתום: אפשר בהברזה. דמבדרי דיתום לאו בר עשורי: משום תקלה. דשמא לא יבול להמתין עד שיומם ויאבלנו תם. ובזמן בהמ"ק ליבא למיחש לתקלה דהא מצי מקריב (לאימוריו) [לגבוה] בשעה שירצה ומצי למיבליה: אין מקדישין ואין מחרימין ואין מעריבין בזמן הזה. דבל הני הוו לבדק הבית ואי אפשר למיצנעינהו עד שיבנה הבית ואתי בהו לידי תקלה הלבך [אם הקדישו] בהמה תעקר בו': אי הבי. ביון דמעשר בזמן הזה לא קדיש והיישינן לתקלה בבור נמי ניחוש לתקלה ולא ליקדש: הבי קא אמרינן לקנינהו לאודניהו לעובד בוכבים עד שהן במבי אימן דהוה ליה שותפות עובד בוכבים ולא ליקדש בי היבי דלא ליתי לידי תקלה: לא משום הבי קדיש בבור האידנא

אפשר כדרב יהודה. לעיל בפ"ק (דף ג: ד"ה דקמ"ל) פירשתי ללדיון שרי לגקנויי לעובד כוכבים כיון דלא כ"ע ס"ל כרב יהודה:

הקדש עלוי. פי' בקונטרס טובא הגאה שים לו מקדושת מזבח יכול ליתן לבדק הבית וזו [ט] טובא הגאה דיכול ליטול מעשר מיארעא אחר על מנת שיתנה לבן בתו כהן להקריבה כדאמר בפ' עד כמה (לעיל דף כז.) פירשתי דלעולם לא שייך לומר הכי דהא אמרינן בפ' בתרא דמעילה (דף כח.) גבי נכור לתגן הנכור בין מס בין בעל מום מתרימין חומו ובשיזה לך פודין חומו חומדים כמה מהם רוצה ליתן לבעלים נכנור זה ליתנו לבן בתו או לבן חמותו לי נמי גבי דבר שיש בידו וילד שייכא טובא הגאה זו אבל בדבר הילד וילד שייכא טובא הגאה [כ]:

תלמוד לומר עשר תעשר. הכא מתיא היקיש ומפקא מק"ו ולעיל [כא] (גבי) כל פסולו המוקדשין (דף נג.) אתי ק"ו ומפיק מהיקיש גבי פטורא דבית שמאי ובית הלל דאמרו בית הלל דאמרו בית שמאי מה המעשר שאין נפדה ניתן על פדיון הבכור שנפדה ניתן על פדיון הבכור (ד"ה וכ"ה) פירשתי ומה

אפשר כדרב יהודה [ט]דאמר רב יהודה [א]מותר לו לאדם להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם הכא נמי אפשר [ב]דשדי ביה מומא מעיקרא מי ידע הי נפיק וכי תימא דמפיק ליה בריש עשרה [א]לא יבקר בין טוב לרע אמר רחמנא וכי תימא אפשר דשדי ביה מומא בכולי עדריה מהרה יבנה בית המקדש ובעינן בהמה להקרבה וליכא ה"נ בבכור בהמה מהרה יבנה בית המקדש ובעינן בהמה להקרבה וליכא אפשר בפשוטין הכא נמי אפשר בלקוחין [ב]כיון דאיהו שדי ביה מומא בכולי עדריה ושביחי מומי [ט] דפסילי בקדשים דאפי' דוקין שבעין נמי פסלי לא שביחי: בחולין אבל לא במוקדשין: מוקדשין פשיטא לאו דידיה נינהו בקדשים קלים ואליבא דרבי יוסי הגלילי דאמר קדשים קלים ממון בעלים הם [ג]דתניא [ב]ומעלה מעל בה' [ט] לרבות קדשים קלים שהן ממון בעלים דברי רבי יוסי הגלילי סד"א ליעשרו קמ"ל ואימא הכי נמי [ג]יהיה קדש אמר רחמנא ולא שכבר קדוש טעמא דכתב רחמנא יהיה קדש הא לאו הכי הוה [ב] אמינא חיילא קדושת מעשר [ג] עילויהו השתא קדושה חמורה אקדושה קלה לא חיילא קדושה קלה אקדושה קלה מיבעיא מאי היא [ד]דתנן [ג]אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית אין משנין אותם מקדושה לקדושה [ד]אבל מקדישין אותו הקדש עילוי ומחרימין אותו מהו דתימא התם דכל בהמה לאו לעולה קיימא אבל הכא דכל בהמה למעשר קיימא אע"ג דאקדשה לא פקע איסורא דמעשר מינה למאי נפקא מינה [ד] [ד]בלא [כ](יגאל) ובלא [ו](ימכר) קמ"ל: ונוהג בבקר ובצאן ואין מתעשרין מזה על זה בכבשים ועזים וכו': ויהיו חדש וישן מתעשרין מזה על זה מק"ו ומה כבשים ועזים שהם כלאים זה בזה מתעשרין מזה על זה חדש וישן שאינן כלאים זה בזה אינו דין שיתעשרו מזה על זה תלמוד לומר [ה]עשר תעשר [ז]בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן ומקיש [ח]מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן מחדש על הישן לא אף מעשר בהמה מחדש על הישן לא אי הכי כבשים ועזים נמי לימא מקיש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ממין על שאינו מינו לא אף מעשר בהמה ממין על שאינו מינו לא רבי רחמנא צאן אי הכי חדש וישן נמי הא כתיב [ה]עשר תעשר ומה ראית אמר רבא [ט]אמר קרא [ה]שנה שנה הקשתיו ולא לדבר אחר תנן התם [י]אין תורמין ממין על שאינו מינו ואם תרם אין תרומתו תרומה מנא הני מילי אמר רבי אמי אמר רבי יניי ואמרי לה א"ר אמי אמר רבי שמעון בן לקיש [י]כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן אמרה תורה תן חלב לזה וחלב לזה ומשני **אפשר.** נתקנתא מחריתי כדרב יהודה והא עדיפא מהך כדלמרן בפירקא קמא (לעיל דף ג:) דמ"ה [ג] כללי מיותיה דרב מרי דהוה מקני לאודנייהו לעובד כוכבים משום דמפקע להו מפי' מקדושת כהן: **ה"ג.** גבי מעשר אפשר בתקנתא דלא צריך לאשויי לישנא דיש מומא מעיקרא:

ומשני מי ידע הי נפיק[כ]: **בריש עשרה.** בעשירי: **לא יבקר.** משמע שהוא לא יוליאנו מלא הוא יוצא מעצמו: **וכי תימא אפשר דשדי ביה מומא בבוליה עדריה.** קודם שיעשר דעדיין הן מונין ומומר להטיל מום [ו] ומ"ש יעשר דמעשר חל על בעל מום כדלמתיב (ויקרא כז)[א] לא יבקר בין טוב לרע: וקפריך **ה"ג לגבי בכור.** דקתמרת יטיל כהן מום מיבא למיפרך מהרה יבנה בית המקדש כו': **ה"ג אפשר בלקוחין.** שהלקוחין ג"כ להטיל בהם מום שהרי פטורין מן המעשר דקתני בתמני' הלקוח והניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה: ומשני **כיון דאיהו שדי מומין בכולי עדריה** [ז] פטורין הטולדים אלא הוו לקוחים דבר מועט ומיבעי מומי מועט דפסלי בקדשים ומפי' דוקין שבעין דפסלי הלכך לא שכיחי בהמות למקרבה מהום הכי לא מפריסין מעשר: **ואליבא דר' יוסי הגלילי.** אלטרין לתמוענין (ג) לרבות קדשים קלים שהם הפקיד אלא תביאו בהמות שלמים ויכפרו ונאכלו עליה ומ"ש הוא שהם קלים שנפדין כגון ומומם ומשם דקרינן ביה בה' ובעמיתו דכתי' ומעלה מעל בה' וכתם בעמיתו ישלם ושלמים יש כהן לה' [ט]ובעמיתו: **ה"ג.** לגיעשרו: **יהיה קדש.** עשירי יהיה קדש: **קדושת מעשר.** מפרש לקמן (ל' ה) [ז] ויעבור עליהן בלא יאכל ולא יגאל: **מקדושה לקדושה.** שאין קדושה מזבח חלה על קדושת בדה"ב ומ"ש [ג]דקדושת מזבח ממורה ולא קדושת בדק הבית על קדושת מזבח שיהא מייב ליתן למיכן לבדק הבית: **אבל מקדישין.** מזבח [ט] לבדק הבית: **לבדק הבית:** הקדש עילוי. טובא הגאה שים לו מקדושת מזבח יכול ליתן לבדק הבית וזו היא טובא הגאה דיכול ליטול מעשר מיארעא אחר על מנת שיתנה לבן בתו כהן [י]שיקריבנה כדאמרן בפ' עד כמה (לעיל דף כז.) עילוי היינו שמעלה בדמים חומו שיעור טובא הגאה וזהו שאמר לגזבר: **ומחרימין אותן.** [י] בקדשי מזבח מתרימין ויתן לכהן כפי טובא הגאה שים לו בהן אבל לא מזבח: **אבל מקדישין.** לבדק הבית: **מהו דתימא.** [יא] היינו טעמא דלא מיילא קדושת מזבח לקדושת בדק הבית דכל בהמה לאו לעולה קיימא שהרי רוב בהמות עומדות למכילה הלכך כי לקדשה לבדק הבית שפיר לקדשה [יב] וגמר ומיילא עלה קדושת בדק הבית דהו לא [יג] לגנייה לקדשי מזבח מאי לגבי מעשר דכל בהמה למעשר קיימא ה"ג לקדשה לשלמים לא פקע מורת מעשר מינה: **ולמאי נפקא מינה.** אי הוה מיילא קדושת מעשר לשלמים הא לא חמיר מעשר משלמים: **למיקם עלה בלא ימכר ולא יגאל.** דשלמים הוו בני פדיון קמשמע לן יהיה קדש ולא שכבר קדש: **מה מעשר דגן מחדש על הישן לא.** דכתיב (דברים יד)[ה] היוצא הסדה שנה שנה היוצא שנה אחת מעשר זו לשנה שעברה ולא מעשר שעברה לשנה הבאה: **מה מעשר דגן ממין על שאינו מינו לא.** כדלמרינן לקמן תן חלב לזה [י] ולזה: **וצאן.** דמשמע כל לאן מין אחד משוב לענין מעשר: **הכתיב עשר תעשר.** לתמקם למעשר דגן: **לשנה הקשתיו.** מעשר בהמה למעשר דגן שלא ימרוס משל שנה שעברה שעולה קודם לאול על שעולה לאחר אלול: **ולא לדבר אחר.** מין במינו: **אין תורמין.** במעשר דגן קמיירי: **תן חלב לזה וחלב לזה.** היינו תרומה ומעשר דלכתיב (במדבר יח)[ו] דהרימכם את מלגו ממנו וקאמר רחמנא שיתן [יח] לכל אחד מעשרותיו בפני עצמו: משכחן

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ג מהלכות בכורות הל' יד טוש"ע י"ד סי' שיג סעיף ז:
ד ב מיי' פ"ו מהלכות תמורה הלכה יט:
ה ג מיי' פ"ד מהלכות תמורה הלכה יט:
ו ד מיי' פ"ו מהלכות ערכין הל' יג יג יד:
ז ה מיי' פ"ה מהלכות תרומות הלכה ג טוש"ע י"ד סימן שלח סעיף נג:

פניני רש"י

קודם שיצא לאויר העולם. ועדיין לא נתקדש בכתפם מגיע קדושתיה דכתיב כל הבכור אשר יולד ולא הוי בכלל מוסיף בקדושים:

(לעיל ג.)

תן חלב לזה וחלב לזה. דלכתי כתיב תלב תלב מרי זימני חד בפירוש ומד בילמד לתמועינן דיתן תלב לזה שיפרים בפני עצמו מן המוכחר של זה כגון ממין על מינו דהיינו ילמד על ילמד:

(תמורה ה.)

רבינו גרשום

דאפשר כדרב יהודה דמטיל בו מום קודם שיצא לאויר העולם ולא יאכל תם: התם נמי גבי מעשר אפשר דשדי ביה מומא מעיקרא קודם שיצא עשירי והוי בעל מום ולית ביה תאכלנו וליקרוש: מי ידע הי נפק. דלישדי ביה מומא מעיקרא וכי תימא כו': ושביחי. בהו מומא בלקוחין ולא שביחי תמין בלקוחין (כי) לצורך הקרבה הלכך אסיר למישדא מומא בעדריה ומשום הכי לא קדיש מעשר האידנא: אין משנין אותו מקדושה לקדושה. קדושה קלה לחמורה כגון שלמים לעולה: אבל מקדישין הקדש עלוי ומחרימין אותו. כיצד כדתנן בערכין בפרק המקדיש מחרים אדם את קדשיו בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אם נדר הן דאמר דחייב באחריותן נותן את דמיהן לכהנים מפני שהחרימם. ואם נדבה הן נותן את טובתה לכהנים. כיצד שור זה עולה. היינו נדבה דלא אמר עלי אומדין כמה אדם כהן שאינו ממשמר זה שימשתין רוצה ליתן לבעלים בשור שיעלוהו עולה שיזכה בעורו וההוא טובת הנאה יתן לכהנים כשהחרימן. וכן המקדיש את קדשיו הקדש עילוי שמעלה אותן בדמים לבדק הבית אם נדר הם נותן את דמיהן ואם נדבה נותן את טובתה לגזבר: מהו דתימא שמעלה אותן בדמים לבדק הבית אם נדר הם נותן את דמיהן ואם נדבה נותן את טובתה לגזבר: מהו דתימא התם הוא דאין משנין דכל בהמה לאו לעולה קיימין דלא חזיא לעולה אלא זכר להכי לא חיילא אשאר קדשים: אבל הכא. גבי מעשר דכל בהמה למעשר קיימין בין זכר בין נקבה: מאי נפקא מינה. אי קדושת מעשר חיילא אמוקדשין על שלמים דמאי קדושה חמורה איכא במעשר דליתיה בקדשים קלים: איכא למיקם עליה בלא יגאל ולא ימכר. קדשים קלים אית להו פדיון ומעשר בהמה לית ליה: [ט]בחדש ובישן ואינן מתעשרין מזה על זה. באותן שנולדו לפני אלול ולאחר אלול אין מתעשרין מזה על זה החדש על הישן: שהיה בדין שכבשים ועזים לא יתעשרו מזה על זה מה אם החדש על הישן שאינו כלאים זה בזה הנולד מהן אינו כלאים: ת"ל וצאן כל משמע כל צאן אחד כלומר כל דכתב כל מעשר בקר שדי ההוא כל ארצאן דליהוי משמע כל צאן אחד וכבשים ועזים איקרו צאן דכתיב ואם מן הצאן קרבנו מן הכבשים או מן העזים: מה מעשר דגן מחדש אישן לא. כדאמרינן בספרי והרמותם ממנו מן המובחר ולא ממין על שאינו מינו ולא מחדש אישן ותרומה איתקש למעשר דכתיב כן תרימו גם אתם מכל מעשרותיכם: אי הכי חדש וישן נמי. לירבי מוצאן: לשנה הקשתיו. מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן אין מעשרין משנה זו על זו אף מעשר בהמה נמי: ולא לדבר אחר. כלומר דמין על שאינו מינו מעשרין:

ט) מ"ש נמחק ופיקן עד ד"ה מה מעשר דגן צריך למתניתין.

מסורת הש"ס

גמ' ט) לעיל ג: לה. ממורה כד: **ג)** [לעיל ג: לה: לו:] **ג)** קדושין נב: ב"ק יב: ב"ב קכג: זבחים קיד. ממורה ט. **ד)** ממורה לב. **ה)** [ימכר] **ו)** [יגאל] **ז)** [ר"ה ח.] **ח)** [ממורה ג.] **ט)** [לקמן מ:] **י)** מרומות פ"ג מ"ד ממורה ה. **רש"י יט)** ובעמיתו סד"ה ר"ש ליעמלו הס"ד ל"ק **תום' יב)** בקיליון למעבד כר"י ל"ק **יג)** ר"ל פי' כל דמי שויה שעלו ויה לתמיב כו' ל"ק

הגהות הב"ח

(ט) **גמ'** מעל בה' וגו' לרבות: **(ג)** **רש"י** ד"ה ומשני כו' ומ"ש **כלו' חיותא:**
(ג) ד"ה ומיבעי כו' נמחקני הס"ד ומ"ד לרבות וכו' **בחמת** שלמים וכפר ונסגע:
(ד) ד"ה קדושת כו' **דיעבור:**

תורה אור

גמ' א) לֹא יְבַקֵּר בֵּין טוֹב לָרָע וְלֹא יַמִירֶנּוּ וְאִם הָמֵר יַמִירֶנּוּ וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:
(ויקרא כז, לג)

ב) נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וּמָעֲלָה מַעַל בַּיי וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּפִקָּדוֹן אוֹ בִתְשׂוּמֶת יָד אוֹ בְגָזֵל אוֹ עָשַׁק אֶת עֲמִיתוֹ:
(ויקרא ה, כא)

ג) וְכָל מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיי:
(ויקרא כז, לב)

ד) אַךְ כָּל חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַיי מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל חֵרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַיי:
(ויקרא כז, כח)

ה) עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה:
(דברים יד, כב)

ו) כֹּל חֵלֶב יִצְהָר וְכָל חֵלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן רֵאשִׁיתָם אֲשֶׁר יִתְּנוּ לַיי לְךָ נָתָתִים:
(במדבר יח, יב)

רש"י ז) וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּהָרִימְכֶם אֶת חֶלְבּוֹ מִמֶּנּוּ וְנֶחְשַׁב לַלְוִיִּם כִּתְבוּאַת גֹּרֶן וְכִתְבוּאַת יָקֶב:
(במדבר יח, ל)

שיטה מקובצת

ט) מומי דפסלי בקדשים: **כ)** תי' אמינא נמחק: **ג)** מעשר עלייהו אות ר' נמחק: **ד)** מינה למיקם עליה בלא: **ה)** נפיק בעשירי: **ו)** מום בהם ואח"כ: **ז)** עדריה פסולים הנולדים: **ח)** דיעבור עלייהו: **ט)** מזבח לבדק הבית: **י)** הנאה ס"א לגזבר: **יא)** כהן להקריבה כדאמרן: **יב)** אותן לקדשי מזבח: **יג)** אבל אחלק מזבח: **יד)** דתימא התם היינו: **טו)** אקדושה וגמרה וחיילא עליה: **טז)** לא יכול לשנויה: **יז)** לזה וחלב לזה אות ר' נמחק: **יח)** מכל אחד אות ל' נמחק: **יט)** וזו היא טובת: **כ)** דתנן בפ' המקדיש שדהו: **כא)** טובתה את טובת הנאה שבה: **כב)** רוצה ליתן בשור כו' עולה אע"פ שאינו רשאי [וטובת]: **כג)** דגבי תרומה קאמר: **כד)** הנאה בפ' המקדיש את שדהו הס"ד: **כה)** ולעיל בפ' כל: